

Olje for utvikling (Ofu). Scanteams evaluering. Oppfølging.

Scanteams rapport etter evaluering av programmet Olje for utvikling (Ofu), *Facing the Resource Curse: Norway's Oil for Development Program* ble offentliggjort i januar 2013.

Utenriksdepartementets oppfølgingsplan ble godkjent 26.05.13. Planen ble distribuert i juni samme år. Nedenfor følger en oppsummering av status.

Evalueringsavdelingens anbefaling	Tiltak (eller begrunnelse for ikke å følge opp)	Ansvarlig for tiltak	Tidsramme	Resultat/ending/kommentarer
1) Vurdere fordeler og ulemper ved ulike organisasjonsmodeller, bl.a. om ambassadene og andre lokale eller regionale aktører kan spille en større rolle	Det gjøres en vurdering av mulige tilpasninger innenfor dagens organisasjonsmodell, inkludert ambassadenes rolle, lokale eller regionale aktører, samt bruk av norske eksperter og institusjoner, inkludert økt vekt på regionalt samarbeid	UD v/ Avd. for regionale spørsmål og utvikling (SUP) i samarbeid med Norad	1. kvartal 2014	Arbeidsgruppe ledet av SUP, med deltakelse fra to geografiseksjoner, ambassadene i Ghana og Uganda samt Ofu-sekretariatet har levert rapport med anbefalinger om videre oppfølging av UD, ambassadene, fagdepartementene, Ofu-sekretariatet og Norad. Rapporten er behandlet av Ofus styringsgruppe 19.06.14.
2) Vurdere tettere nærvær i et begrenset antall kjerneland for å kunne følge opp innsatsen og samordne ulike aktører bedre	Tettere nærvær og tilstedeværelse vurderes	Norad i samarbeid med UD v/ Avd. for regionale spørsmål og utvikling (SUP, geografi-seksjonene) og ambassadene	2013	I rapport fra ovennevnte arbeidsgruppe beskrives fire hovedtyper av lokal tilstedeværelse. Gruppen foreslår at Ofu-sekretariatet utarbeider standard oppdragsbeskrivelse for disse hovedtypene. Tettere nærvær vil bli fulgt opp i gjennomføringen av treårsplan for Ofu-arbeidet i perioden 2015 – 2017. Reduksjon i antall samarbeidsland gir bedre forutsetninger for tettere nærvær.
3) Gjennomføre oppstartstudier for de viktigste innsatsene	Det utføres baselinestudier i alle nye samarbeidsland og ved videreføring av samarbeid.	Norad i samarbeid med ambassadene	2013 og løpende	Krav om baselinestudier er inkludert i programveilederen, som ble godkjent av

for å kunne overvåke resultatene bedre	Krav om dette føres inn i programveilederen.			Styringsgruppen 19.12.13. Baselinestudier er utført for Cuba, Libanon, Mosambik og Tanzania. Egne baselinestudier for finanskomponenten er utført for Ghana, Mosambik og Sør-Sudan.
4) Før en eventuelt øker antallet samarbeidsland: vurdere lokale forhold og målene for innsatsen i det enkelte land nøye	Det gjennomføres politiske økonomianalyser for nåværende og potensielle samarbeidsland. Krav om dette føres inn i programveilederen	UD v/ Avd. for regionale spørsmål og utvikling (SUP, geografi-seksjonene) og ambassadene i samarbeid med Norad	2013 og løpende	Krav om kontekststudier som politiske økonomianalyser er inkludert i programveilederen. Analyser er utført for Libanon, Mosambik, Myanmar og Tanzania. Risikoanalyse er utført for Uganda.
5) I en fremtidig evaluering: vurdere kostnads-effektivitet, blant annet fordi dette ble lite vurdert i denne evalueringen	Følges opp ved fremtidig evaluering	Norad v/ Evalueringsavdelingen	Ved neste evaluering	

Øvrige anbefalinger fra evalueringen	Tiltak	Ansvarlig for tiltak	Tidsramme	Resultat/ending/kommentarer
Styresett bør få mer vekt i de viktigste landprogrammene	Det utarbeides en plan for styrking av styresettarbeidet i Ofu-programmet. Planen skal inkludere veiledning i bruk av oppstartstudier og støtte til ikke-statlige aktører, jf. pkt. 1, 3 og 4 over	Norad	1. kvartal 2014	Norad v/STRATEG utarbeidet i august 2013 et notat som gir innspill og anbefalinger til styrking av Ofus styresett-arbeid, herunder utføring av oppstartstudier. Ofu-sekretariatet fremla i notat til Styringsgruppen i desember 2013 anbefalinger for å styrke arbeidet med tredje

				delmål, herunder ved å støtte ikke-statlige aktører. Tiltak er operasjonalisert i Ofu-programmets arbeidsplan for 2014.
Programmet bør være strengere i sin prioritering i valg av samarbeidsland, med en større vekt på demokratisk utvikling og aktiv fordelingspolitikk	Det gjennomføres vurderinger av status for og vilje til utvikling innen demokrati og fordeling for nåværende og potensielle samarbeidsland	UD v/ Avd. for regionale spørsmål og utvikling (SUP, geografi-seksjonene) og ambassadene i samarbeid med Norad	2013 og løpende for potensielle land	UD gjennomgikk landporteføljen våren 2013 i forbindelse med oppfølging av Meld. St. 25 (2012-2013) «Dele for å skape». Det fremgår av ovennevnte arbeidsgruppes rapport at det er begrenset rom for en økning i antall samarbeidsland og at innsatsen heller bør konsentreres. Antall samarbeidsland i Ofu-programmet er redusert. Anmodning om innlemmelse i programmet fra flere nye land er avslått.
Programmet bør styrke samarbeidet med ikke-statlige organisasjoner	Økt bruk av oppstartstudier og tettere nærvær i samarbeidsland (jf. pkt. 2 og 3 over) vil gi bedre grunnlag for å støtte relevante ikke-statlige aktører. Det utføres en gjennomgang av støtten til ikke-statlige aktører i Ofu-programmet	Norad	Løpende 1. kvartal 2014	Ofu-sekretariatet la i juni 2013 frem en oversikt for Styringsgruppen over støtten til sivilt samfunn i Ofu-programmet. Anbefalinger for å styrke innsatsen ble fremlagt for Styringsgruppen i desember samme år.
Programmet bør utarbeide en tydelig strategi for hvordan man trekker seg ut av samarbeidsland	Det utarbeides «exit-strategier» for hvert hovedsamarbeidsland	Norad i samarbeid med ambassadene	1. kvartal 2014	ILPI har på oppdrag fra Ofu-sekretariatet gitt innspill til utarbeidelsen av exit-strategier. ILPIs anbefalinger søkes integrert ved oppstart av Ofu-samarbeid med nye land og innledning av nye faser i allerede etablerte samarbeid.

Ofu-programmet bør styrke innsatsen innen organisasjonsutvikling og kapasitetsbygging	Det utarbeides en manual med «beste praksis for institusjonssamarbeid» som inngår i programveilederen	Norad	2013	<p>Programveilederen omtaler sentrale prinsipper for kapasitetsbygging som bør følges i alle Ofus landprogrammer.</p> <p>Norad har innledet en prosess blant de norske Ofu-aktørene for å systematisere kunnskapen om kapasitetsutvikling og utarbeide verktøy som kan operasjonalisere denne. Prosessen startet med et eget «Team Ofu» - seminar om kapasitetsutvikling i februar 2014.</p>
Det bør vurderes å gi programmet en tydeligere tildeling på statsbudsjettet	En tydeligere tildeling på statsbudsjettet vurderes	UD v/ Avd. for regionale spørsmål og utvikling (SUP) i samarbeid med Avd. for kompetanse og ressurser (Økonomiseksjonen)	2013	Ofu-programmet fikk et eget måltall i statsbudsjettet for 2014. Måltallet er foreslått videreført i budsjettet for 2015.
Representanter for Ofu-programmet som reiser utenlands bør få bedre opplæring for å styrke kontekst- og rolleforståelsen	Tiltak for å styrke bistands-kompetanse hos utreisende fra norske institusjoner engasjert i Ofu-programmet vurderes	UD v/ Avd. for regionale spørsmål og utvikling (SUP) i samarbeid med Norad	1. kvartal 2014	<p>Norske aktører i programmet er invitert til egne Team Ofu-samlinger med tema «Ofu som bistands-program» i august 2013, «kapasitetsutvikling» i februar 2014 og «resultatmåling» i september 2014.</p> <p>Ofu-sekretariatet inviterte våren 2014 Ofu-aktørene til to faglige forum om aktuelle problemstillinger. En samling fant sted i september, og ytterligere en</p>

				<p>samling er planlagt avviklet i 2014.</p> <p>I samarbeid med UKS, og også i lys av strategi 2017, vil skreddersydd opplæring til norske aktører i Ofu-programmet vurderes nærmere høsten 2014.</p>
Innsatsen innen miljøforvaltning og inntektsforvaltning bør styrkes	Det arbeides videre med en helhetlig tilnærming slik at ressurs-, inntekts- og miljøforvaltning ses i sammenheng	Norad	2013/2014	Det er arbeidet videre for å styrke Ofu-programmets finans- og miljøkomponenter, ref. videre omtale nedenfor.

Scanteams evaluering var hovedsakelig knyttet til Ofu-programmets innsats i perioden 2005 - 2011. Ofu-programmets arbeidsplan for 2012 prioriterte å styrke innsatsen innen miljøforvaltning, sikkerhet og beredskap, anti-korrupsjon, sivilt samfunn og likestilling. Dette ledet til økt samarbeid mellom Ofu-sekretariatet og andre deler av Norad som avdelingen for sivilt samfunn (SIVSA), antikorrupsjonsenheten, seksjon for likestilling og rettigheter (LIRE) og seksjon for utviklingsstrategi og styresett. Bevilgningene til sivilt samfunn i Ofu-programmet har økt. Antikorrupsjonsenheten har gitt råd i forbindelse med etablering av nye landprogram, og Ofu-sekretariatet har i samarbeid med LIRE utviklet en handlingsplan for kvinners rettigheter i Ofu-programmet. Disse prosessene ble startet parallelt med at Scanteam gjennomførte sin evaluering, og følges opp videre.

Arbeidet med en helhetlig tilnærming og behovet for å styrke finanskomponenten og miljøkomponenten i Ofu-programmet er av stor betydning. Dette fremgår både av Scanteams evaluering, og politiske føringer som legger viktige rammer for videreutviklingen av programmet.

Arbeidet med å styrke finanskomponenten har hovedsakelig fulgt to spor: Det er innledet et samarbeid med IMF for å utvide leveringsevnen i samarbeidsland, samtidig som kapasiteten til å planlegge og følge opp prosjekter i Norad er styrket.

Samarbeidet med IMF skjer både gjennom en bilateral rammeavtale mellom Norad og IMF for perioden 2012 - 2016, og gjennom Norads støtte til IMF's flergiverfond for forvaltning av naturressursinntekter. Per i dag er det for den bilaterale avtalens vedkommende igangsatt prosjekter i Liberia, São Tomé og Príncipe og Libanon. En felles IMF/Norad-studietur til Sør-Sudan ble gjennomført høsten 2013, med sikte på et omfattende IMF-engasjement i landet. Ofu-sekretariatet har inngått en langvarig konsulentkontrakt med en norsk ekspert fra Econ Oil & Gas, som bistår det sør-sudanske finansministeriet med håndtering og rapportering av oljeinntekter. Det arbeides ellers konkret med å utrede finanskomponenter i ytterligere samarbeidsland med IMF som sentral bidragsyter, herunder nevnes spesielt Ghana og Myanmar. IMF's innsats søkes supplert med bidrag fra det norske finansdepartementet (FIN), Oljeskattekontoret og norske eksperter.

Ofu-sekretariatet inngikk i januar 2014 rammeavtaler med tre norske konsulentmiljøer, som skal bistå Norad med å videreutvikle og styrke finanskomponenten i Ofu-programmet. Videre har FIN og Norad inngått rammeavtale for perioden 2013 - 2015 som også omfatter bistand fra Oljeskattekontoret. I tillegg er det utviklet kurs i samarbeid med Petrad.

Ofu-sekretariatet er organisatorisk slått sammen med sekretariatet for Skatt for utvikling (Sfu) for å styrke fagmiljøet i Norad. I tillegg er det i 2013 gjort grep for å styrke samarbeidet mellom Ofu-programmet og Sfu-programmet. Eksempler er felles analyser, felles planleggingsbesøk og felles arbeidsgrupper.

Miljødirektoratet har øremerket to stillinger til Ofu-programmet i perioden januar 2012 – januar 2016. Sammen med Oljedirektoratet (OD) og Petroleumstilsynet (Ptil) har Miljødirektoratet inngått rammeavtaler for konsulenttenester som betydelig styrker miljøkomponentens samlede kapasitet. Det er videre i samarbeid med Petrad utviklet et 1-ukes innføringskurs i petroleumsindustrikunnskap.

Miljødirektoratet ble opprettet i 2013, ved sammenslåing av Direktoratet for naturforvaltning (DN) i Trondheim, og Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF) i Oslo. Sammenslåingen bidrar til bedre samordning og en mer robust ressursbase i miljøforvaltningen. Endringer i ansvars- og arbeidsdeling med Klima- og miljødepartementet (KLD) har gitt Miljødirektoratet et klarere og mer omfattende ansvar for gjennomføringen av miljøkomponenten i Ofu-programmet. Direktoratet arbeider med en tiltaksplan for videre styrking av denne innsatsen. Styringsgruppen skal i desember 2014 motta nærmere informasjon om tiltaksplanen.